

10458 - ئىقامەتنىڭ شەكلى

سوئال

مەن باڭلادىشلىق . بىز بۇ يەردە ئىقامەت ئىبارىلىرىنى ئەزانددا قىلغاندا ئىككى قىتىم ، ئىككى قىتىم تەكرارلايمىز . لىكىن كۆپلىگەن ئەرەپ دۆلەتلىرىدە ئىقامەت ئىبارىلىرىنىڭ تەكرارلانماستىن بىر قىتىملا دىيىلىدىغانلىقىنى بايقىدىم . بۇ شەكىلدە ئىقامەت قىلىش ھەققىدە كەلگەن سەھىيە دەلىل نىمە ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدەنىيە ئاللاھقا بولسۇن

پەيغەمبەردىن (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) بىر نەچچە شەكىلدىكى ئىقامەت كەلگەن . بىرىنچى شەكىل (11 ئىبارە) :

ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر

ئەششەھىدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ

ئەششەھىدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ

ھەيىيە ئەلەسسەلاھ

ھەيىيە ئەلەل فەلاھ

قەد قامەتسى سەلاھ قەد قامەتسى سەلاھ

ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر

لا ئىلاھە ئىللەللاھ

بۇ شەكىلنىڭ دەلىلى : ئەھمەد (15881) ، ئەبۇ داۋۇد (499) ئابدۇللاھ بىن زەيدتىن نەقىل قىلىدىكى ، ئۇ مۇنداق دىگەن : " ئاللاھ

ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قوڭغۇراقنى كىشىلەرنىڭ نامازغا يېغىلىشى ئۈچۈن ئۇرۇشقا بۇيرىغاندا ، مەن ئۇخلاۋاتقىنىمدا بىر كىشى قولىدا قوڭغۇراقنى تۇتقىنىچە مېنىڭ ئەتراپىمدا ئايلاندى . دە ، مەن : " ئى ئاللاھنىڭ

بەندىسى ، قوڭغۇراقنى ساتامسەن ؟ " دىدىم . ئۇ : " ئۇنىڭ بىلەن نىمە قىلسەن ؟ " دىدى . مەن : " ئۇنىڭ بىلەن نامازغا

چاقىرىمىز . " دىدىم . ئۇ : " ساڭا ئۇنىڭدىنمۇ ياخشى نىمىنى كۆرسىتىپ قويمايمۇ ؟ " دىدى . مەن : " ھەئە . " دىدىم . ئۇ دىدى :

" ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، ئەششەھىدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ئەششەھىدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ،

قىلىدىكى ، ئۇ مۇنداق دىگەن : " ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ماڭا ئەزانغا 19 ئىبارە ، ئىقامەتكە 17 كەلىمە ئۆگەتتى ، ئەزان بولسا : ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ . ئاندىن ئۇ مۇنداق دىدى : « قايتىپ ، ئاۋازىڭنى كۆتۈرۈپ ئاندىن مۇنداق دىگىن : ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ ، ھەيىيە ئەلەسسەلاھ ، ھەيىيە ئەلەسسەلاھ ، ھەيىيە ئەلەل ھەلاھ ، ھەيىيە ئەلەل ھەلاھ .

ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، لا ئىلاھە ئىللەللاھ . » ئىقامەت بولسا 17 ئىبارە : ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ ، ئەشھەدۇ ئەننە مۇھەممەدەن رەسۇلۇللاھ ، ھەيىيە ئەلەسسەلاھ ، ھەيىيە ئەلەل ھەلاھ ، ھەيىيە ئەلەل ھەلاھ ، قەد قامەتسى سەلاھ ، قەد قامەتسى سەلاھ ، ئاللاھۇ ئەكبەر ئاللاھۇ ئەكبەر ، لا ئىلاھە ئىللەللاھ . "

[ئەلبانى سەھىيە ئەبۇ داۋۇدتا سەھىيە دەپ تۈرگە ئايرىدى ، 474]

بۇ شەكىلنى ئىمام ئەبۇ ھەنىئە (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) تاللىدى .

بۇ ئىككى شەكىل پەيغەمبەردىن ئىسپاتلانغان بولۇپ ، كىمكى ئۇ ئىككىسىنىڭ قايسى بىرىنى قىلسا سۈننەتنى تاپقان بولىدۇ . پېشىۋا ئىبنۇ بازىدىن (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) : ئىقامەت ئەزان سۆزلىرىنىڭ سانى بىلەن بولسا بولامدۇ ؟ دەپ سورالدى .

ئۇ مۇنداق دىدى :

" ئۇ بولىدۇ ، بەلكى ئۇ ئەزان ھەققىدىكى سۈننەت تۈرلىرىنىڭ بىرى . چۈنكى ئۇ ئەبۇ مەھزۇرەنىڭ ھەدىسىدىن ئىبارەت سەھىيە ھەدىستە ئىسپاتلانغان بولۇپ ، پەيغەمبەر فەتھى كۈنى مەسجىدى ھەرامدا ئۇنىڭغا ئەزان ۋە ئىقامەتنى ئۆگەتكەن . ھەمدە ئىقامەتتە قەد قامەتسىسەلاھ ۋە تەكبىردىن باشقىسىنى تاق قىلىشقا بولىدۇ ، خۇددى بىلەن ئۇنى پەيغەمبەرنىڭ بارىپىدە ، ئۇنىڭ تەلىمى بىلەن ئۇنىڭ مەسچىتىدە قىلغىنىدەك . ئىككى سەھىيەتە نەقىل قىلىندىكى ، ئەنەس مۇنداق دىگەن : " بىلال پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئالدىدا ئەزاننى جۈپ قىلاتتى ، ئىقامەتنى تاق قىلاتتى . " مجموع فتاوى ومقالات متنوعة (10/366) .

ئىقامەتنى تاق قىلىش دىگەنلىك : ئىقامەت سۆزلىرىنى بىر قىتىمدىن تاق دىيىشنى كۆرسىتىدۇ .

بىراق ھەر خىل شەكىللەردە كەلگەن ئىبادەتلەردە مۇسۇلماننىڭ مۇئەييەن بىر شەكىلنى تۇتۇۋالماي ، ۋە باشقا شەكىللەرنى تاشلىۋەتمەسلىكى ئەۋزەل . بەلكى سۈننەت بولسا پەيغەمبەردىن ئىسپاتلانغان نىمىنىڭ ھەممىسىنى قىلىش ، يەنى بۇ قىتىم بىلالنىڭ ئىقامەتى بىلەن ئىقامەت قىلىش ، يەنە بىر قىتىم ئەبۇ مەھزۇرەنىڭ ئىقامەتى بىلەن ئىقامەت قىلىش .

ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنى تەيمىيە (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دىگەن :

" ئىش شۇنداق بولغانىكەن ، توغرا قاراش بولسا ھەدىس شۇناسلار ۋە ئۇلارغا قېتىلغانلارنىڭ قارىشى بولۇپ ، يەنى پەيغەمبەردىن (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) نەقىل قىلىنغان ھەرقانداق نەرسىنى قوبۇل قىلىش ھەمدە بۇ نەقىللەرنىڭ ھېچقايسىسىغا قارشى تۇرماسلىق . چۈنكى ئەزان ۋە ئىقامەتنىڭ ھەرخىل بولۇشى قىرائەتلەر ، تەشەددۇدلار ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ ھەرخىل بولۇشىغا ئوخشايدۇ . ھېچكىمنىڭ ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئۈممىتىگە بەلگىلىگەن ھەرقانداق نەرسىنى ياقىتۇرماسلىققا ھوقۇقى يوق .. .

بۇنىڭغا ئوخشاش مەسىلىلەردە سۈننەتكە ئەگىشىشتىكى مۇكەممەللىك بولسا : بەزىدە ئۇنى ، بەزىدە بۇنى قىلىش ، بۇ جايدا ئۇنى ، ئۇ جايدا بۇنى قىلىش . چۈنكى سۈننەتتە كەلگەن نىمىنى تاشلاپ ، باشقا نىمىلەرنى چىڭ تۇتۇش سۈننەتنىڭ بىدئەت دەپ قارىلىشىغا ھەمدە مۇستەھەب نىمىنىڭ ۋاجىپ دەپ قارىلىشىغا ئېلىپ بارىدۇ ، ھەمدە ناۋادا باشقىلار ئۇنى باشقىچە ئۇسۇلدا قىلسا ، بۆلۈنۈش ۋە ئىختىلاپقا ئېلىپ بارىدۇ .

" الفتاوى الكبرى " (2 / 43 ، 44) .